HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

באמצע הקדש ליתא. נהי דבסוף הקדש לא משכחת לה משום דלאו למזבח חזיא ולא לשקעה בבנין מיהו בהקדש שני משכחת לה שמתפיסה תחת אחר וחוזר ופודה אותה: **לפי שאינה בסוף הקדש.** ומשום הכי אימעיט אמצע הקדש מינה כדמפרש וחזיל

(א) **(סוף הקדש.** אמצע הקדש) מדמינן לסוף הקדש: **מה סוף הקדש.** נפקא לן מינה דממעט מחומש: **אף אמצע הקדש כו'.** וסוף הקדש ודאי בלא מיעוטא דקרא נמי לא שייך ביה חומש דהא לא פריק ליה מיהו אהני מיעוטא דקרא לדמויי ליה אמצע הקדש דבלאו מיעוטא לא מצית למיגמר אמצע הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה חומש הוא: **דלאמר רבא כו'.** כלומר בהדיא אימעיט אמצע הקדש מינה כדאמר רבא בסדר יומא (ד' לד.): **העולה.** דכתיב גבי סדר המערכה ובער עליה הכהן עצים בבקר ובבקר ערך עליה העולה ה' יתירה דריש שתהא היא ראשונה שלא יהא הקטר קודש לתמיד של שחר: **הקדשו פדוי.** אע"פ שלא שם דמיס קלובין דקיימא לן (ג) הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל ושרי לאיתהנויי מייה ומיהו יד הקדש על העליונה שאם דמיס הללו יתירים על דמי ההקדש קנה הקדש ואם הקדש יתר עליהם ישלים על כרחו: **עליה זו בחמש סלעים כו' הקדשו פדוי.** אע"פ שאינו שוה ולא תימא הואיל ושם לה דמיס ואינה שוה כמה שאמר אין דבריו כלום אלא הקדש פדוי והוא ישלים: **על הקדש שני.** אם חזר ופדה את זה: **מתני' האונאה ארבעה כסף.** למקח סלע וכדאמרן(ד) דהוה ליה שמות: **והטענה שתי כסף.** שאין שבועת הדיינין על הטענה פחותה משתי מעות כסף שיטענו שוה שתי כסף יש לי בידך וזה יודה לו מהם שוה פרוטה ויכפור השאר או יודה הכל ויכפור פרוטה: **והוודאה שוה פרוטה.** כדפרשינן להיות הודאה במקצת ויתחייב שבועה: **המוצא שוה פרוטה כו'.** אבל בגיר מהכי לא כדאמרן (לעיל ד' מז.) מאשר תאכל ממנו(ה) פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה: **יוליכנו אחריו.** אם הודה שנשבע לשקר דלא הויא ליה כפרה עד שיחזירנו לידו ממש ולא לשלוחו כדכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו: **גמ' וניתני נמי האונאה פרוטה.** כגון אם היה המקח בשש פרוטות: **אין אונאה לפרוטות.** בפחות מאיסר שהוא מטבע של כסף: **וגזל בפרוטה.** לחייבו קרבן שבועה אם נשבע לשקר ולהוליכו אחריו: **וישיבת הדיינין בפרוטה.** למי שיש לו עדים או שחייב מודה ודוחהו מלשלם ישבו הדיינין ויכופו אותו: **תנא גזל.** מכיון דתנא גזל בפרוטה ש"מ ממונא הוא וכפינן: **הכי אלטריך ליה גזל.** לאשמועינן דיוליכנו אחריו: **אע"ג דזל.** בין מגיאלה להכרזה: **ליתני מעשר בפרוטה.** דבגיר מהכי לא תפיס פדיונו:

לרבות

באמצע הקדש ליתא אמר ליה לפי שאינה בסוף הקדש אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא באמצע הקדש מיהא איתא ולוסיף נמי חומש אמר ליה הרי הוא בסוף הקדש מה סוף הקדש אינו מוסיף חומש אף אמצע הקדש אינו מוסיף חומש אמר ליה רב זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מאי חזית דמדמית ליה לסוף הקדש נדמייה לתחילת הקדש א"ל מסתברא לסוף הקדש הו"ל לדמויי שכן נתפס מנתפס אדרבה לתחילת הקדש הוה ליה לדמויי שכן דבר שיש אחריו קדושה מדבר שיש אחריו קדושה (ו)כדאמר רבא [1]א העולה עולה ראשונה ה"ג הטמאה טמאה ראשונה תניא כוותיה דריב"ל [2]א פרה זו תחת פרה של הקדש טלית זו תחת טלית של הקדש הקדשו פדוי ויד הקדש על העליונה [3]פרה זו בחמש סלעים תחת פרה של הקדש טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדש הקדשו פדוי על הקדש ראשון מוסיף חומש על הקדש שני אין מוסיף חומש: **מתני' האונאה ארבעה כסף** [4]והטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה (ז)חמש פרוטות הן [5]ההודאה שוה פרוטה (ח)והאשה מתקדשת בשוה פרוטה (ט)והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מעל (י)והמוצא שוה פרוטה חייב להכריז (יא)[6]והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי: **גמ'** תנינא חדא זימנא (יב)האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה אצטריכא ליה הא נמי תנינא (יג)שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה סיפא אצטריכא ליה דקתני חמש פרוטות הן: חמש פרוטות הן וכו': וליתני נמי האונאה פרוטה אמר רב כהנא זאת אומרת (יד)אין אונאה לפרוטות ולוי אמר יש אונאה לפרוטות וכן תני לוי במתניתיה חמש פרוטות הן האונאה פרוטה וההודאה פרוטה וקידושי אשה בפרוטה וגזל בפרוטה (טו)וישיבת הדיינין בפרוטה ותנא דידן מאי טעמא לא קתני ישיבת הדיינין תנא ליה גזל ומי לא תני גזל וקתני אבידה הנך אצטריכא ליה גזל (טז)הגוזל מחבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו ואפילו למדי אבידה המוצא אבידה שוה פרוטה חייב להכריז (יז)ואע"ג דזל ולוי מאי טעמא לא תני אבידה בפרוטה תנא ליה גזל ומי לא קתני גזל וקתני ישיבת הדיינין ישיבת הדיינין אצטריכא ליה לאפוקי מדרב קטינא דא"ר קטינא ב"ד נזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה ולוי מ"ט לא קתני הקדש בחולין קמיירי בקדשי' לא קמיירי אלא תנא דידן דקא מיירי בקדשים נתני מעשר בפרוטה כמאן דאמר (יח)אין בחומשו פרוטה וליתני [7]חומש מעשר בפרוטה בקרנא קא מיירי בחומש לא קא מיירי גופא אמר רב קטינא ב"ד נזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה מתיב רבא [2]ואת אשר חטא מן הקדש ישלם

לרבות

איתא התם מה יש לי לרבות פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מנין לרבות קדשי קדשים ת"ל בבהמה טמאה ואם כל בהמה טמאה וכי פריך לעיל בשלמא כולה לשמים למעוטי קדשים קליס דליכא מעילה לא מסיק אדעתיה מסוף הברייתא דמרבה אף קדשים קליס:

נדמייה לתחילת הקדש. ואי"ת אם כן קרא למה לי אי למעוטי סוף הקדש הא אין חומש שייך בו כיון שאין נפדה עוד וי"ל כגון שלקח אבנים כדי לשקען בבנין ונמלך עליהם לפדותם ומקרי אפ"ה סוף הקדש כיון שמתחילה היה דעתו לשקען אי נמי כגון שנפל הבנין ורוצה לפדות האבנים אי נמי אברייתא פריך מנ"ל למעוטי אמצע הקדש דלמא קרא לא אתא אלא למעוטי אין כולה לשמים:

העולה עולה ראשונה. הכתובה ראשונה בקרבנות בפרשת פינחס והיינו תמיד של שחר וכן פי' רש"י פרק תמיד נשחט (פסחים דף נח: ושם) אי נמי ראשונה שהקריבו ישראל במדבר [למאן] דאמר (ט)דעולת תמיד הואי אי נמי ראשונה לחיוב המזבח כדאמר בהתכלת (מנחות דף מט. ושם) אין מחבכין את המזבח אלא בתמיד השחר:

פרה זו תחת פרה של הקדש הקדשו פדוי. ואי"ת והכתיב (ויקרא כז) והיה הוא ותמורתו יהיה קדש י"ל דהכא מיירי בקדשי בדק הבית ואפילו בתמימים דאמר בריש תמורה (ד' ה:) המתפיס תמימים לבדק הבית אע"פ שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי (יא)והא דאמרי' התם כל הראוי לגבי המזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם היינו דכשפודין אותו מוכרין אותו לצרכי עולות אי נמי מיירי אפילו בקדשי מזבח וכגון שקדש המוס להקדש דאינו עושה תמורה אבל אין לפרש דמיירי אפילו קדש הקדשו לגמרו וכגון דידו לקודש(ב) דלא עביד תמורה אלא היכא דאתא ידו אחולין דפריה זו תחת פריה של הקדש משמע דידו אחולין:

טלית זו בחמש סלעים הקדשו פדוי. הכא לא גרסינן יד הקדש על העליונה דכיון שנתכוון לחלל הקדש אפילו שוה הרבה על דבר מועט מחולל דקאמר שמואל לקמן אבל בריש שלא הזכיר שוה שוה לא היה בדעתו לקנות ההקדש אלא לחללו שוה בשוה לכך ישלים ואם הותיר יד הקדש על העליונה ולכך לא עירב לשמות הנבות יחד:

ותנא דידן מאי טעמא לא תני ישיבת הדיינין. תימה ליפי דאית ליה דרב קטינא דנזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה דבסמוך אמר דלוי דתני ישיבת הדיינין לא אילטריך אלא לאפוקי דרב קטינא וי"ל דמסקינן דבתחילת דין מודה רב קטינא דבעינן שוה פרוטה להכי פריך ותנא דידן ליתני ישיבת הדיינין דמשמע תחילת ישיבה וכי משני אלוי לאפוקי דרב קטינא (יט)(סבר דרב קטינא אית ליה דנזקקין אפילו להתחיל וליישב):

כמאן

מסורת הש"ס

(א) פסחים נח: יומא לד. ב"ק קיא. מנחות מט. תמיד כח: [כתובות קו: זבחים קג.], (ב) [ע' תוס' גיטין יב: ד"ה פחות], (ג) ב"ק קג., (ד) [לעיל מט:], (ה) קדושין יא: שבועות לח: [בכורות נ:], (ו) [לקמן נו:], (ז) ב"ק קג., (ח) לעיל נג:, (ט) ר"מ מ"ז, (י) [דברים כב], (יא) [מגיגה ו.], (יב) [כדאיתא בתמורה כז.], (יג) ת"א סבר דמשמע ישיבת הדיינין אפי' בגמר דין,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בסוף הקדש: (ב) ד"ה הקדשו פדוי וכו' דקיימא לן. נ"ב ע"ל דף מ ע"א:

מוסף רש"י

העולה עולה ראשונה. מדלא כתיב ועדך עליה עולה אלא העולה, הכי קאמר ועדך עליה מיד העולה הסמוכה האמורה תחלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (בפ' פנחס) דקרבן תמיד כתיב בריש (פסחים נח:) אי: העולה משמע העולה תהא הראשונה לכל הקרבנות (מנחות מט.) דאי לאוריי בעלמא אתא שיקטירו עליה עולה ושלמים, נכתוב ועדך עליה (יומא לד.) אי: העולה משמע העולה האמורה ראשון בפרני קרבנות והא עולת הבקר, שנאמר ואמרת להם זה האשה כו', וה"א יתירא קא דרש (כתובות קו. וכע"ז זבחים קג.). ונשבע לו. על שקר והולך, יוליכנו אחריו אפילו למדי. דאין לו כפרה עד שיחזיר לנגזל עצמו דכתיב (ויקרא ה) לאשר הוא לו וגו' וגבי נשבע לשקר כתיב (ב"ק קג.). האונאה ארבעה כסף. מעות כסף שהם שש דינר, מעשרים וארבעה כסף לסלע. אם היה המקח בדמי הסלע שהוא כ"ד מעות דהשתא הויא אונאה שתות למקח, חייב להשיב לו כל אונאתו ארבעה כסף (לעיל מט:). שבועת הדיינין. שהדיינים משביעין ע"י הודאת מקצת הטענה, שלימודה מאשר יאמר כי הוא זה (שמות כב) וכתב עלה ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו, דהייני שבועה (שבועות לח:). הטענה שתי כסף. הטענה שהשבועה באה על ידה לא תהא פחות משתי כסף (שם) אינו נשבע אלא אם כן טענו שתי מעות שהן שלש דינר (בכורות נ:). וההודאה. שמחייבתו לשבע, לאתהא פחות מפרוטה, וכגמ' פליגי רב ושמואל בפרוטה זו אם מתוך שתי כסף של טענה היא, או צריך שתהא טענת הכפירה של כסף שתי מעות כסף לבד פרוטה של הודאה (שבועות לח: וכע"ז קדושין יא:). אין בחומשו פרוטה. שניטו דלאו כר גאולה הוא עד שיהא בו שוה תרבע פרוטות כדי שיהא ראוי לתוספת חומש (לעיל נג:).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"א מהל' תמידין הל' ג]:
קכד ב ג מיי' פ"ז מהל' ערכין הל' יא:
קכה ד ה מיי' פ"ג מהל' טומאת מת ומטמא הל' ו
סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' פח סעי' ח:
קכו ו מיי' פ"ג מהל' מעילה הל' ו
סמג עשין רי:
קכח ח מיי' פי"א מהל' גזילה ואבידה הל' יב
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רנט סעי' ב ומי' רסב סעי' א:
קכט ט מיי' שם פ"ז הל' ט
סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסז סעי' א:
קל י מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ד
סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רס סעי' ה:
קלא כ מיי' פ"כ מהל' סנהדרין הל' יא
סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סי' ו:
קלב ל מיי' פי"ג מהל' גזילה ואבידה הל' א
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רסב סעי' א:
קלג מ מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל' ד
סמג עשין קלו:

תורה אור השלם

1 וְהָאִשָּׁה עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תַכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה

2 וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת חֲמִשִּׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה טז

גליון הש"ס

תוד"ה פרה זו וכו'. והא דאמרינן התם דף לג ע"ב: